

RAPPORTAGE SOORTGERICHT ONDERZOEK

huismus en vleermuizen

Oosterdorpsstraat 174, Hoevelaken

COLOFON

Rapportage soortgericht onderzoek, huismus en vleermuizen – Oosterdorpsstraat 174, Hoevelaken

Opdrachtgever: Kubiek Ruimtelijk Plannen

Contactpersoon: Dhr. Corstian Hanse

Uitgevoerd door: **Bureau Buitenwaard**
Bosweg 27
3922 GK Elst (Ut)
t. 06 22089164
e. info@bureaubuitenwaard.nl
w. www.buitenwaard-ecologie.nl

Kamer van Koophandel: 77768116
BTW nr: NL861135404B01
IBAN: NL51 KNAB 0737 2769 75

Tekst en samenstelling: Dhr. R.J.A. van Laar
Controle en toetsing: Dhr. D.J. Gijsbertsen MSc.

Status: Definitief

Datum: 12 november 2021 (geactualiseerd 24/03 en 05/09 2023)

INHOUDSOPGAVE

---

1. INLEIDING.....	2
1.1 Aanleiding.....	2
1.2 Vraagstelling.....	2
1.3 Leeswijzer.....	2
2 ONDERZOEKSMETHODE	3
2.1 Algemeen	3
2.2 Onderzoeksmethode huismussen	3
2.3 Onderzoeksmethode vleermuizen	3
2.4 Volledigheid inventarisatie.....	5
3 ONDERZOEKSGBIED EN VOORNEMEN.....	6
3.1 Gebiedsbeschrijving	6
3.2 Voornemen	6
4 ONDERZOEKSRESULTATEN	8
4.1 Resultaten huismusonderzoek.....	8
4.2 Resultaten vleermuisonderzoek.....	8
5 TOETSING AAN DE WET NATUURBESCHERMING.....	10
5.1 Effectanalyse	10
5.2 Toetsing.....	11
6 CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN	12
6.1 Algemeen	12
6.2 Resultaten	12
6.3 Effecten en toetsing	12
6.4 Vervolg stappen	12
6.5 Aanbevelingen.....	13
BIJLAGE 1 - FOTO IMPRESSIE	15

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

In opdracht van Kubiek Ruimtelijk Plannen heeft Bureau Buitenwaard BV, een soortgericht onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van vaste rust en verblijfplaatsen van huismus en vleermuizen in plangebied Oosterdorpsstraat 174, 3871 AH te Hoevelaken (provincie Gelderland).

De initiatiefnemer is voornemens de huidige paarden- en rundveehouderij om te vormen tot een zorglandgoed. Ter voorbereiding hierop is in het kader van de Wet natuurbescherming een ecologische quickscan uitgevoerd (*R.J.A. van Laar de Vries, 2021. Quickscan flora en fauna. In het kader van de Wet natuurbescherming en Omgevingsverordening Gelderland. Plangebied: Oosterdorpsstraat 174, Hoevelaken. Rapport kenmerk: ER20210407v01. Ecoresult B.V, Dordrecht.*). Tijdens deze quickscan is geconstateerd dat bij de ingreep mogelijk negatieve effecten op gebouwbewonende vogels en vleermuizen optreden. Deze soortgroepen en hun verblijfplaatsen zijn beschermd onder artikel 3.1 (vogels) en 3.5 (vleermuizen) van de Wet natuurbescherming. Om bij uitvoering van het voornemen tijdig rekening te kunnen houden met eventueel aanwezige beschermde soorten en hun verblijfplaats is dit soortgericht onderzoek uitgevoerd.

In onderhavige rapportage worden de bevindingen uit dit onderzoek beschreven.

1.2 Vraagstelling

Met dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

1. Welke beschermde soorten komen in het plangebied voor?
2. Welke functie(s) heeft het plangebied voor deze soorten?
3. Leidt de ingreep tot overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming?
4. Wat kan worden gedaan om (mogelijke) schade aan beschermde soorten en hun verblijfplaats te voorkomen?
5. Is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk?

1.3 Leeswijzer

Onderhavige rapportage beschrijft de bevindingen van het soortgericht onderzoek naar huismus en vleermuizen. In hoofdstuk 2 wordt de onderzoeksmethode beschreven. Hoofdstuk 3 beschrijft het onderzoeksgebied en de voorgenomen ontwikkeling. In hoofdstuk 4 worden de onderzoeksresultaten beschreven. Hoofdstuk 5 bevat de effectanalyse en toetsing aan de Wet natuurbescherming. Het laatste hoofdstuk (6) sluit af met de conclusie en aanbevelingen.

2 ONDERZOEKSMETHODE

2.1 Algemeen

De veldonderzoeken zijn uitgevoerd door ecologisch deskundigen¹ van Bureau Buitenwaard. Zij hebben aantoonbaar ervaring met het inventariseren van de onderzochte soorten. De onderzoeksinspanning is afgestemd om de omvang en aard van het plangebied. Het huismussenonderzoek is uitgevoerd door één persoon, de vleermuisonderzoeken zijn uitgevoerd door drie personen.

2.2 Onderzoeksmethode huismussen

Bij onderzoek naar vaste rust- en verblijfplaatsen (nesten) van de huismus (*Passer domesticus*) hanteert Bureau Buitenwaard de richtlijnen van het bevoegd gezag zoals deze zijn opgenomen in het Kennisdocument huismus (*BIJ12, 2017*). Hierin worden twee veldbezoeken in de periode tussen 1 april en 15 mei voorgeschreven. De veldbezoeken worden uitgevoerd onder gunstige omstandigheden en met een tussenperiode van minimaal 10 dagen.

Bij de veldbezoeken is specifiek gelet op:

- Nest indicerend gedrag zoals nestbouw, transport van voedsel en bedelende jongen,
- Territorium indicerend gedrag zoals zingend mannetje, paarvorming bij een nestplaats, paring of ander sociaal gedrag.

Het onderzoek naar de huismus is uitgevoerd op zicht en geluid, bij het veldwerk is gebruik gemaakt van een lichtsterke verrekijker (Swarovski EL 10x42). De geluidswaarnemingen werden met het blote oor gedaan. De veldbezoeken zijn uitgevoerd onder voor huismussen gunstige omstandigheden: droog, weinig wind en milde temperaturen.

In onderstaande tabel (2.1) zijn de onderzoeksmomenten en omstandigheden samengevat. Op 28 februari 2023 is een extra veldbezoek uitgevoerd met als doel een controle op de aanwezigheid van huismus nesten onder de zonnepanelen. Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd door één onderzoeker.

Tabel 2.1 | Overzicht huismusonderzoeken en omstandigheden

Nr.	Datum	Soort	Tijdstip	Weersomstandigheden
1	29 april	Huismus	09:30 – 11:30	10 °C Bft ZZW 3 bewolkt en droog
2	10 mei	Huismus	09:00 – 11:00	13 °C Bft ZZW 3 bewolkt en droog

2.3 Onderzoeksmethode vleermuizen

Het onderzoek naar vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen is uitgevoerd conform de richtlijnen uit het door het bevoegd gezag goedgekeurde Vleermuisprotocol (2021). Dit protocol is ontwikkeld door de Zoogdierverseniging en het Netwerk Groene Bureaus in samenwerking met de Dienst Landelijk gebied en de Gegevensautoriteit Natuur. De veldbezoeken zijn uitgevoerd onder voor vleermuizen gunstige omstandigheden: niet te harde wind, milde temperaturen en weinig tot geen neerslag. Tijdens de veldbezoeken is op grond van geluid en zicht geïnventariseerd. Met behulp van een *heterodyne batdetector* met opname- en vertragingsfunctie (Pettersson D240x) is de echolocatie

¹ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/beschermde-planten-dieren-en-natuur/ruimtelijke-ingrepen/ontheffing-vrijstelling/ecologisch-deskundige>

die vleermuizen uitzenden hoorbaar gemaakt voor mensen. Wanneer een soort op grond van frequentie, klank en ritme niet met zekerheid kon worden gedetermineerd, is een opname gemaakt met een extern opnameapparaat (Roland Edirol R-05). Met behulp van computersoftware (BatExplorer) zijn deze opnamen geanalyseerd om een soort op naam te brengen. Door tijdens een onderzoek zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en het gedrag vastgesteld. Voor visuele waarneming is gebruik gemaakt van een krachtige zaklamp (1000+ lumen) en warmtebeeldcamera (FLIR Scout TK).

In dit naderonderzoek is naar aanleiding van de bevindingen uit het verkennend onderzoek (*M. de Vries, 2021*) specifiek gelet op de aanwezigheid van verblijfplaatsen van onderstaande gebouwbewonende soorten en verblijfplaatsen (tabel 2.2).

Tabel 2.2 | Overzicht van onderzochte soorten en type verblijfplaats

Soort	Zomer	Kraam	Paar	Winter
Gewone dwergvleermuis	Ja	Ja	Ja	Ja*
Ruige dwergvleermuis	Ja	n.v.t.	Ja	Ja
Gewone grootoorvleermuis	Ja	Ja	Ja	Ja
Laatvlieger	Ja	Ja	Ja	Ja
Baardvleermuis	Ja	Ja	Ja	Ja

* van gewone dwergvleermuizen zijn massawinterverblijfplaatsen al uitgesloten in het verkennend onderzoek.

Onderzoek zomer- en kraamverblijfplaatsen

Het onderzoek naar de aanwezigheid van zomer- en kraamverblijfplaatsen bestond uit twee avondbezoeken en één ochtendbezoek in de periode tussen 15 mei en 15 juli 2021. Beide avondbezoeken starten rond zonsondergang, het ochtendbezoek eindigde rond zonsopgang. De onderzoeken duurden elk twee uur en zijn uitgevoerd met een interval van minimaal 20 dagen tussen beide avondbezoeken. Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd door drie onderzoekers.

Onderzoek paarverblijfplaatsen

De aanwezigheid van paarplaatsen is onderzocht tijdens twee veldbezoeken in de periode tussen 15 augustus en 15 september (i.v.m. baardvleermuis) 2021. Deze onderzoeken zijn uitgevoerd vanaf zonsondergang tot middernacht. De bezoeken zijn uitgevoerd met minimaal 20 dagen tussentijd. Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd door drie onderzoekers.

Onderzoek winterverblijfplaatsen en overige gebiedsfuncties

Het onderzoek naar de aanwezigheid van winterverblijfplaatsen van de in tabel 2.2 genoemde soorten is integraal meegenomen in het onderzoek naar bovengenoemde verblijfplaatsen.

Het onderzoek naar de aanwezigheid van andere voor vleermuizen belangrijke gebiedsfuncties zoals vliegroutes en foerageergebied vormde geen onderdeel van dit onderzoek. Eventuele waarnemingen met betrekking tot deze functies zijn indien van toepassing meegenomen in het onderzoek en verwerkt in onderstaande analyse.

In tabel (2.3) op de volgende pagina zijn de onderzoeksmomenten en omstandigheden samengevat. Figuur 2.1 toont de indicatieve positie van de onderzoekers tijdens het vleermuisonderzoek.

Tabel 2.3 | Overzicht vleermuisonderzoeken en omstandigheden

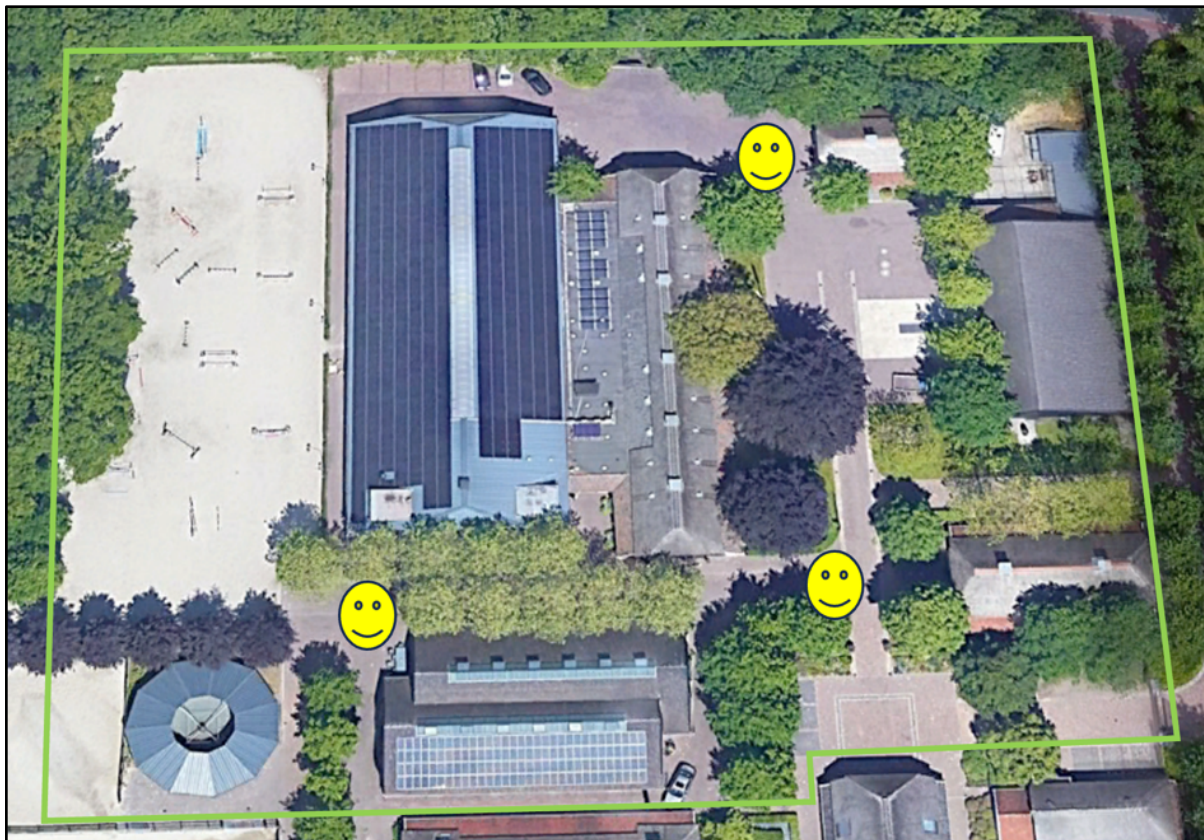
Nr.	Datum	Soortgroep	Tijdstip	Weersomstandigheden
1	28 mei	Vleermuizen	21:45 - 00:15	9 °C Bft ZWW 3
2	18 juni	Vleermuizen	02:19 - 05:19	14 °C Bft NNO 2
3	14 juli	Vleermuizen	21:55 - 00:25	17 °C Bft N 2
4	25 aug.	Vleermuizen	20:45 - 00:00	17 °C Bft WNW 2
5	14 sept.	Vleermuizen	20:00 - 00:00	19 °C Bft O 1

2.4 Volledigheid inventarisatie

Dit onderzoek is uitgevoerd volgens de richtlijnen van het bevoegd gezag. Zo is voldaan aan de onderzoeksinspanning die vereist is om een eventuele ontheffing op de Wet natuurbescherming te kunnen verkrijgen, of is in afdoende mate aangetoond dat de onderzochte soorten en gebiedsfuncties niet binnen het onderzochte gebied aanwezig zijn.

Een inventarisatie is een steekproef gebaseerd op momentopnames. Hierdoor kan niet worden uitgesloten dat soorten en functies die niet waargenomen zijn op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is acceptabel omdat de Wet natuurbescherming een initiatiefnemer vraagt te doen wat redelijkerwijs verwacht kan worden.

Met de gekozen onderzoeksmethode en inspanning is voldoende invulling gegeven aan artikel 1.11 (zorgplicht) van de Wet natuurbescherming. Met het onderhavige onderzoek heeft de initiatiefnemer gedaan wat redelijkerwijs verwacht kan worden.

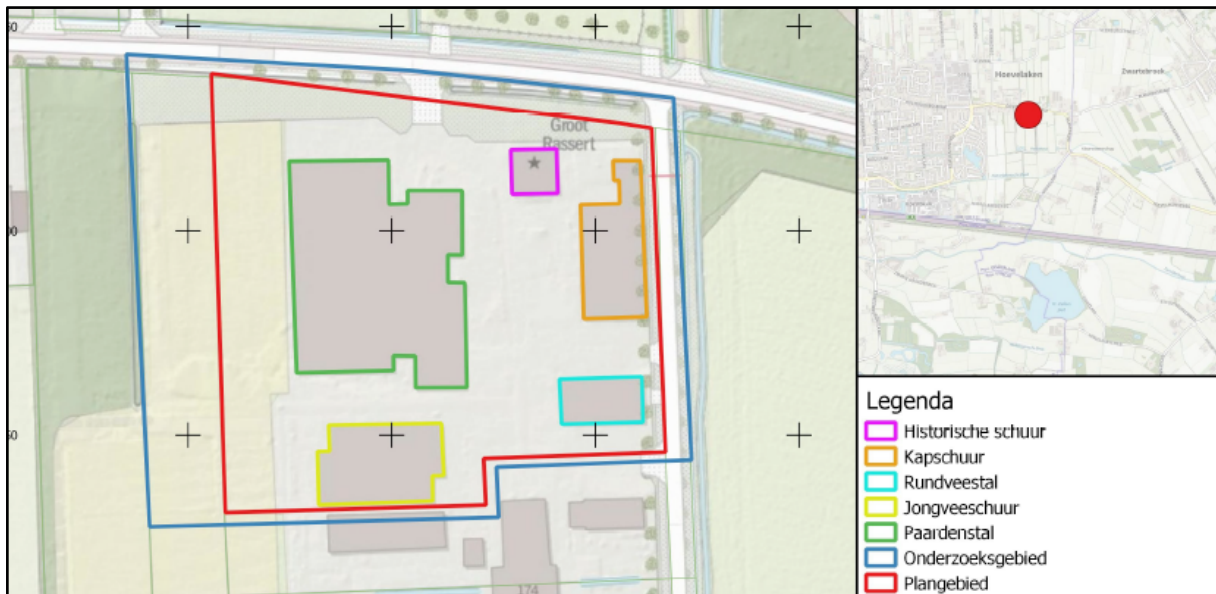

Figuur 2.1 | Onderzoeksgebied met indicatieve positie van onderzoekers (gele smilie) tijdens het vleermuisonderzoek (bron ondergrond: GoogleEarthPro).

3 ONDERZOEKSGBIED EN VOORNEMEN

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied (fig. 3.1.) betreft een stalhouderij met vijf verspreid staande gebouwen. Verspreid over het terrein is begroeiing van bomen en hagen aanwezig. Aan de zuidzijde net buiten het plangebied bevinden zich een woonhuis met twee bijgebouwen. Het plangebied wordt omgeven door agrarische grondgebied, overwegend graslanden en akkers, kleine bospercelen en watergangen. De locatie ligt aan de oostkant van Hoevelaken buiten de bebouwde kom.

Figuur 3.1 | Het onderzochte plangebied (rood omkaderd) met afzonderlijke gebouwen (bron: M. de Vries, 2021)

3.2 Voornemen

In de toekomstige situatie krijgt het perceel Oosterdorpsstraat 174 een nieuwe invulling waarbij de huidige functie ten behoeve van een manege/paardenhouderij wordt getransformeerd tot een landgoed met een woon(zorg)functie. Het bestaande woonhuis blijft buiten de zorgontwikkeling en wordt afgesplitst van het overige deel van het terrein. Dit boerderijvolume met twee bijgebouwen, bakhuisje en bijbehorende tuin behoudt zijn eigen ontsluiting aan de oostzijde van het plangebied en wordt als villa afzonderlijk verkocht.

Het gebied waar nu de stallen staan wordt getransformeerd tot een landgoed met een (woon)zorgfunctie. Het beoogde landgoed zal in totaal bestaan uit 48 onzelfstandige wooneenheden met 24-uurszorg ten behoeve van mensen met dementie en 29 reguliere seniorenappartementen, waarbij zorg op afroep mogelijk is. Daarnaast wordt er een gemeenschappelijke ontmoetingsruimte gecreëerd. De beoogde wooneenheden zijn als volgt verdeeld (zie fig. 5.1 voor gehanteerde gebouwaanduiding):

- Gebouw A: 11 seniorenappartementen (nieuwbouw);
- Gebouw B: 4 grondgebonden seniorenappartementen (transformatie);
- Gebouw C: 14 seniorenappartementen (nieuwbouw);
- Gebouw D: 48 onzelfstandige wooneenheden met 24-uurszorg plus bijbehorende en gemeenschappelijke ruimten (transformatie/nieuwbouw);

- Gebouw E: gemeenschappelijke ontmoetingsruimte/theehuis (transformatie).

Zoals aangegeven worden de bestaande gebouwen deels geamoveerd en vervangen door nieuwbouw. Dit betreft de jongveestal, de binnenbak en de kapschuur. De rundveestal en paardenstal worden getransformeerd. De historische schuur aan de noordzijde van het plangebied blijft eveneens behouden en zal dienen als gemeenschappelijke ontmoetingsruimte.

4 ONDERZOEKSRESULTATEN

4.1 Resultaten huismusonderzoek

Tijdens de onderzoeken naar huismussen zijn er zeven huismusmannetjes met nest-indicerend gedrag waargenomen. De vogels zijn tijdens beide veldbezoeken zingend nabij de nestplaats gezien en gehoord. De nesten bevinden zich verspreid onder de zonnepanelen aan de zuidzijde van de jongveeschuur. De vogels hebben toegang tot de nesten via openingen tussen, en langs de randen van de panelen. Bij de herhalings-controle in 2023 is vastgesteld dat de eerder aangetroffen nestplaatsen nog in gebruik zijn. De tuin van het woonhuis (boerderij) wordt gebruikt als kwetterplaats en het volledige plangebied om foerageergebied. De precieze locatie van de aangetroffen verblijfplaatsen is weergegeven in figuur 4.1 en in de fotobijlage (aan het einde van dit document).

4.2 Resultaten vleermuisonderzoek

Tijdens de veldbezoeken zijn in en om het plangebied vier soorten vleermuizen waargenomen:

- Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)
- Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*)
- Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*)
- Gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*)

De gewone dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis zijn gebouw bewonende soorten. De gewone grootoorvleermuis verblijft ook geregeld in bomen, de rosse vleermuis is een uitsluitend boombewonende soort.

Onderzoek zomer- en kraamverblijfplaatsen

De gewone dwergvleermuis is als meest voorkomende soort tijdens alle onderzoeken waargenomen. Het maximaal aantal waargenomen gewone dwergvleermuizen tijdens een onderzoek betrof vijf dieren. Dit waren voornamelijk dieren die in de periferie van het plangebied foerageerden. Op 14 juli is aan de westzijde van de jongveeschuur een verblijfplaats van een gewone dwergvleermuis vastgesteld. Het dier verblijft achter de gevelbetimmering. De precieze locatie van het aangetroffen verblijf is weergegeven in figuur 4.1 en in de fotobijlage (aan het einde van dit document).

Veel vleermuizen foerageren door de bomenlaan aan de noord- en oostzijde van het plangebied en boven de bosschage en bomenrij aan de westzijde. Tijdens de zomeronderzoeken zijn hier behalve gewone dwergvleermuizen ook rosse vleermuizen (2) en laatvliegers (2 tot 3) waargenomen. De rosse vleermuis vliegt hoog over en hebben geen verdere binding met het plangebied. De laatvliegers komen bij de avondonderzoeken vanuit het westen aan en foerageren hier korte tijd in de periferie van het plangebied, alvorens door te vliegen naar foerageergebied elders. Op 14 juli is een foeragerende gewone grootoorvleermuis in het plangebied waargenomen. Dit betrof een eenmalige waarneming, er zijn geen aanwijzingen dat dit dier een binding met de gebouwen in het plangebied heeft.

Onderzoek paarverblijfplaatsen

Tijdens het paarperiode onderzoek is vastgesteld dat het zomerverblijf van de gewone dwergvleermuis in de jongveeschuur ook in gebruik is als paarverblijf. Het dier is meermaals baltsend en in/uitvliegend aangetroffen bij de westgevel van de schuur. Bij het invliegen gebruikt het dier ook een openingen aan de voorzijde van de gevel. Behalve dit paarterritorium zijn regelmatig verspreid tussen de gebouwen en in de periferie hiervan foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen.

Tijdens beide paarperiode onderzoeken is regelmatig foerageer activiteit van laatvliegers vastgesteld. De aantallen varieerden van de één tot vier dieren die verspreid over de avond met regelmaat het plangebied aandeden. Hierbij worden met name de lanen en bosschages in de periferie van de gebouwen bezocht.

Er zijn bij het onderzoek naar paarverblijfplaatsen geen andere vleermuissoorten aangetroffen.

Onderzoek winterverblijfplaatsen en overige gebiedsfuncties

De kennis van in Nederland overwinterende gewone dwergvleermuizen is nog beperkt. Er wordt algemeen aangenomen dat zomerverblijfplaatsen ook als (solitair) winterverblijf gebruikt kunnen worden. De aangetroffen verblijfplaats bevindt zich achter de houten gevelbetimmering op een locatie waar geen spouw of andere dieper in een gebouw gelegen ruimte aanwezig is. Op grond hiervan is de aanwezigheid van een winterverblijfplaats onwaarschijnlijk. De constructie van het gebouw en materialen die zijn toegepast ter plaatse van het verblijf bieden geen stabiel of gegarandeerd vorstvrij verblijf. De aanwezigheid van een winterverblijfplaats kan daarom redelijkerwijs uitgesloten worden.

Dit onderzoek was primair gericht op de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen in de gebouwen. Bij de onderzoeken is veelvuldig activiteit van verschillende soorten foeragerende vleermuizen vastgesteld. Deze activiteit concentreert zich voornamelijk in de met bomen begroeide zone rondom het plangebied en van daaruit verspreid over het omliggende landschap. Het plangebied vormt integraal onderdeel van dit foerageergebied maar vormt op zichzelf geen essentieel element. Op grond van de waarnemingen kan de aanwezigheid van overige voor vleermuizen belangrijke gebiedsfuncties zoals vliegroutes of essentieel foerageergebied worden uitgesloten.

Figuur 4.1 | Het onderzochte plangebied (groen omkaderd) met indicatieve weergave van aangetroffen verblijfplaatsen. De rode cirkel markeert de huismussennesten, de gele punt markeert het verblijf van een gewone dwergvleermuis. De goed zichtbare lanen rondom het plangebied vormen onderdeel van het foerageergebied van vleermuizen (bron ondergrond: GoogleEarthPro)

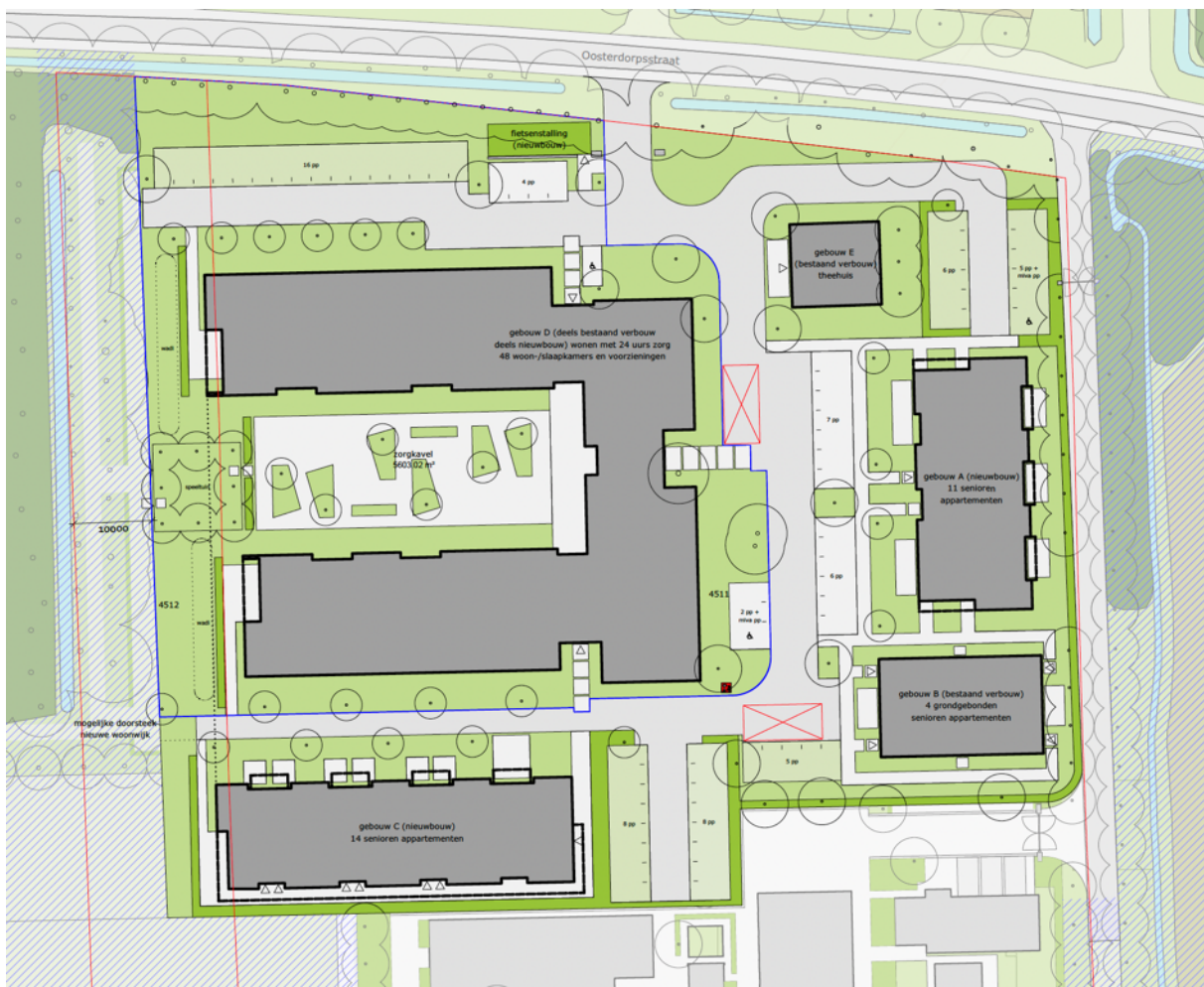
5 TOETSING AAN DE WET NATUURBESCHERMING

5.1 Effectanalyse

Huismussen

In het plangebied bevinden zich naar schatting zeven vaste rust- en verblijfplaatsen (nesten) van de huismus. Deze bevinden zich onder de zonnepanelen op de zuidzijde van de jongveeschuur. Bij sloop en/of verbouwing van de gebouwen worden de aanwezige nesten verstoord of vernietigd. Schade van huismussen die van deze nesten gebruik maken kunnen zonder voorzorgsmaatregelen niet worden uitgesloten.

Tevens is sprake van de aanwezigheid van functioneel leefgebied van de huismus in de vorm van slaap- en kwetterplaatsen en foerageergebied in de bomen en struiken rondom de gebouwen. Dit leefgebied heeft een diffuus karakter en ligt verspreid over het plangebied en de omliggende ruimte. Doordat bij uitvoering van de voorgenomen ontwikkeling het huidige karakter van het plangebied behouden blijft (figuur 5.1) en het leefgebied van de huismussen ook delen van het terrein naast het plangebied (zuidzijde) betreft, blijft de functionaliteit van het leefgebied van de huismussen te allen tijde voldoende gewaarborgd. Naar verwachting blijft het plangebied ook in de toekomst voldoende aantrekkelijk voor huismussen om de aanwezige populatie te kunnen huisvesten.

Figuur 5.1 | Ontwerp toekomstige inrichting zorglandgoed (bron: ARCOM, definitief 24 aug. 2023)

Vleermuizen

In het plangebied is één gecombineerde zomer- en paarverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis aangetroffen. De verblijfplaats bevindt zich aan de westzijde van de jongveeschuur, onder de gevelbetimmering. Bij herontwikkeling van het gebouw tot appartementen wordt de verblijfplaats verstoord of gaat deze verloren. Schade aan de verblijfplaats en de hiervan gebruik makende vleermuis kan zonder voorzorgsmaatregelen niet worden uitgesloten.

Negatieve effecten op andere voor vleermuizen belangrijke gebiedsfuncties zoals essentieel foerageergebied of een vliegroute kunnen redelijkerwijs worden uitgesloten. We worden in het kader van de algemene zorgplicht voorzorgsmaatregelen (§ 6.4) voorgeschreven in verband met het omliggende foerageergebied van vleermuizen.

5.2 Toetsing

Huismussen

Uit de effectanalyse blijkt dat bij uitvoering van het voornemen negatieve effecten aan de vaste rust- en verblijfplaatsen (nesten) van de huismus optreden. Uitvoering van het voornemen leidt tot een overtreding van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming doordat huismussen gedood (lid 1) of verstoord (lid 2) kunnen worden en als gevolg van de voorgenomen ingreep zeven vaste rust- en verblijfplaatsen (nesten) verdwijnen (lid 4).

Om schade aan huismussen te voorkomen dienen voorzorgsmaatregelen in acht genomen te worden. Voor het uitvoeren van de voorgenomen ontwikkeling waarbij de nesten verstoord of vernietigd worden en het treffen van voorzorgsmaatregelen ter voorkoming van schade aan de huismussen en is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

Vleermuizen

Uit de effectanalyse blijkt dat bij uitvoering van het voornemen negatieve effecten op een vaste rust- en verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis optreden. Uitvoering van de voorgenomen ontwikkeling leidt tot overtreding van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming doordat gewone dwergvleermuizen gedood (lid 1) en verstoord (lid 2) kunnen worden en als gevolg van de voorgenomen ingreep een gecombineerde zomer- en paarverblijf van de gewone dwergvleermuis verdwijnt (lid 4).

Om schade aan gewone dwergvleermuizen te voorkomen dienen voorzorgsmaatregelen in acht genomen te worden. Voor het uitvoeren van de voorgenomen ontwikkeling en het treffen van voorzorgsmaatregelen ter voorkoming van schade aan de in het gebouw verblijvende gewone dwergvleermuis is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

Op grond van het zorgvuldigheidsbeginsel (Wnb, artikel 1.11) worden in het volgende hoofdstuk enkele aanvullende voorzorgsmaatregelen aanbevolen. Deze aanbevelingen betreffen een vrijblijvend advies waarvoor geen ontheffing noodzakelijk is.

6 CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

6.1 Algemeen

Het soortgericht onderzoek naar huismus en vleermuizen heeft plaatsgevonden volgens de wettelijke goedgekeurde protocollen en richtlijnen voor het onderzoek naar deze soort(en)groepen. Er kan daarom worden vastgesteld dat het plangebied afdoende onderzocht is.

6.2 Resultaten

Bij het onderzoek zijn zeven vaste rust- en verblijfplaatsen (nesten) van huismussen en één gecombineerd zomer- en paarverblijf van een gewone dwergvleermuis aangetroffen. Voor het verstoren en/of vernietigen van deze verblijfplaatsen en het treffen van maatregelen om schade aan de hier verblijvende dieren te voorkomen is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk. Ook dienen maatregelen te worden getroffen om de verloren verblijfplaatsen te compenseren zodat op lange termijn, als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling, geen negatieve effecten op huismussen en gewone dwergvleermuizen optreden.

De aanwezigheid van andere verblijfplaatsen of essentiële gebiedsfuncties voor huismussen of vleermuizen kunnen redelijkerwijs worden uitgesloten.

6.3 Effecten en toetsing

Bij uitvoering van de werkzaamheden (zoals thans bekend) zullen zeven nesten van huismussen en één gecombineerd zomer- en paarverblijf van een gewone dwergvleermuis verstoord en/of vernietigd worden. Negatieve effecten op andere beschermde verblijfplaatsen of essentiële gebiedsfuncties kunnen op grond van dit onderzoek redelijkerwijs worden uitgesloten.

Als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden worden lid 1, 2 en 4 van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming overtreden.

6.4 Vervolg stappen

Onderstaande vervolgstappen zijn opvolgend weergegeven.

1. Herzien van het voornemen en toepassen van extra voorzorgsmaatregelen

Gelet op de aard van de ontwikkeling hebben wij twijfels of het bevoegd gezag bereid is ontheffing te verlenen voor het vernietigen van de verblijfplaatsen t.b.v. de voorgenomen ontwikkeling. Er is mogelijk onvoldoende zwaarwegend belang dat kan worden aangedragen om de schade aan de beschermde functies te rechtvaardigen. Bovendien is niet uitgesloten dat er effectieve alternatieven zijn waarmee schade voorkomen wordt. Ons advies is daarom te verkennen of de ingreep zodanig aangepast en uitgevoerd kan worden dat negatieve effecten worden voorkomen. Hiertoe dient een ecologisch werkprotocol (§ 6.4, stap 4) te worden opgesteld en kan ecologische begeleiding van een deel van de werkzaamheden noodzakelijk zijn.

Wanneer dit geen reëel optie vormt zijn onderstaande stappen 2 tot en met 4 van toepassing

2. Activiteitenplan opstellen

Ten behoeve van het onderbouwen van een ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming dient een activiteitenplan te worden opgesteld. In dit plan wordt beschreven welke werkzaamheden worden uitgevoerd, de planning van de werkzaamheden, de aanwezige beschermde soorten, welke effecten

optreden op de beschermde soorten, welke mitigerende maatregelen worden genomen ter bescherming van deze soorten en er wordt een alternatievenafweging (voor het voornemen) gemaakt.

3. Ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming indienen

Bij het treffen van afdoende mitigerende maatregelen (vastgelegd in het activiteitenplan) kan een ontheffing worden verleend. Het laten goedkeuren van dit activiteitenplan én het uitvoeren van de bijbehorende maatregelen dient vóór aanvang van de werkzaamheden afgerond te zijn. Bij een ontheffingsaanvraag dient rekening te worden gehouden met een proceduretijd van 13 weken. Hierop is een aanvullende maximale verlenging van 7 weken mogelijk.

Een ontheffingsaanvraag wordt schriftelijk ingediend bij het bevoegd gezag; provincie Gelderland.

4. Ecologisch werkprotocol opstellen

Nadat het bevoegd gezag ontheffing verleend heeft, of wanneer de verkenning van stap 1 succesvol is, dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld. Hierin worden de periode waarin en wijze waarop de mitigerende maatregelen uitgevoerd dienen te worden concreet uitgewerkt. Ook wordt hierin aangegeven op welke momenten in het werkproces begeleiding door een deskundig ecoloog noodzakelijk is. Wanneer het werkprotocol een eis is uit een ontheffing, worden ook de voorwaarden uit de ontheffing uitgeschreven. Door op deze wijze te werken worden negatieve effecten op de gewone dwergvleermuizen, als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling, zo veel als mogelijk voorkomen.

6.5 Aanbevelingen

Bij het uitvoeren van de werkzaamheden en de toekomstige inrichting van het plangebied dient rekening te worden gehouden met vleermuizen en andere gebouw bewonende soorten zoals de huismus. In het kader van de algemene zorgplicht (art. 1.11 Wnb) zijn onderstaande aanbevelingen (punt 1, 2 en 4) noodzakelijk om de functionaliteit van het leefgebied en het welzijn van soorten voldoende te waarborgen. Het 3^e punt betreft een dringende aanbeveling en is niet dwingend van toepassing.

- **Beperk verlichting:** Veel vleermuizen zijn gevoelig voor verlichting en vermijden locaties met kunstlicht. Bij toepassing van tijdelijke bouwplaats verlichting en permanent verlichting in de nieuwe situatie is het daarom aan te bevelen gebruik te maken van objectgerichte verlichting. Op deze wijze wordt uitstraling van licht naar de omgeving voorkomen en blijft het maximaal donker rondom het plangebied, met name in de zone waar vleermuizen foerageren.
- **Behoud en ontwikkel groenstructuren:** Waar mogelijk behouden of ontwikkelen van groenstructuren in en om het plangebied. Door in de toekomstige situatie te zorgen voor perken en andere onverharde delen van het terrein (begroeide gevels, gazons, borders etc.) en waar mogelijk bomen of struiken te behouden of aan te planten ontstaan kansen voor meer biodiversiteit en zo aantrekkelijke omstandigheden voor foeragerende vleermuizen.
- **Geïntegreerde verblijfplaatsen:** Het realiseren van in de nieuwbouw geïntegreerde broed- en verblijfplaatsen voor gebouwbewonende soorten zoals huismus, gierzwaluw en vleermuizen. De positie van het plangebied en de voorgenomen ontwikkeling lenen zich uitstekend voor het aanbrengen van in de nieuwbouw geïntegreerde verblijfplaatsen voor bovengenoemde soorten die als gevolg van de hedendaagse efficiënte woningbouw moeilijk aan broed- en verblijfplaatsen kunnen komen. Op deze manier kan de lokale populatie op een duurzame

manier worden ondersteund. Meer informatie is te vinden op de website 'checklist groen bouwen'².

- Algemene zorgplicht: Bij uitvoering van werkzaamheden is te allen tijde en voor alle soortgroepen de algemene zorgplicht van toepassing (Wnb, artikel 1.11). Deze schrijft voor dat nadelige gevolgen van ruimtelijk inrichting en ontwikkeling (en bestendig beheer en onderhoud) voor flora en fauna zoveel als mogelijk voorkomen moeten worden. Dit betekent dat wanneer tijdens uitvoering van de werkzaamheden algemeen beschermde soorten als bosmuis, egel of gewone pad worden aangetroffen, zij de ruimte en tijd moeten krijgen om een veilig heenkomen te zoeken. Indien nodig kunnen aangetroffen exemplaren voorzichtig verplaatst worden naar een naastgelegen locatie waar geen werkzaamheden uitgevoerd worden.

---

² <https://www.vogelbescherming.nl/actueel/bericht/checklist-groen-bouwen-maakt-elk-ontwerp-vogel-en-vleermuisvriendelijk>

BIJLAGE 1 - FOTO IMPRESSIE

Foto 1 | Zonnepanelen op de zuidzijde van het dak van de jongveeschuur met enkele hier nestelende huismussen.

Foto 2 | Verblijfplaats en invliegopeningen (gele pijlen) van een gewone dwergvleermuis aan de westgevel van de jongveeschuur.